

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četrstopenjske vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri-ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvoje frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Razpadanje ustavoverne svojati.

Prej nego je bilo pričakovati, prihaja na javno videlo vsa gnjiloba, koja bode nemško ustavoverno stranko razjela, celo trhlo poslopje nemškega laži-liberalizma spodkopala in Auerspergovo nemško ministerstvo z uzurpiranega stola vrgla. Tri velika znamenja, ki kažejo razpad nemške klike, vidimo zdaj iz ustavovernega taborja prihajati.

Ustavoverci, od vseh strani pritiskani in pobijani, pritiskajo in lasajo se tudi med seboj, a ne za načela nego za osobne nečimurnosti. „Mladi“ Nemci ali Bismarkovci so se „starim“ skujali in jim prijateljstvo odpovedali. Baje so rekli, da nečejo za postavc, „o direktnih volitvah za silo“ glasovati. V sled tega bode to kruljevo nemško dete umrlo predno mu zbrisejo krmečljave nemško-liberalne oči, in zadavili ga bodo lastni soočetje. Že je veliko javkanje in tarnanje v ministerski „N. Fr. Presse“ in po vseh nemških organih. — To je za nas velikega pomena, kajti tudi če se „mladi“ Bismarkovci spokore in zopet pred proka Adolfa Auersperga v ustavoverni molitvi pokleknejo, vtis, ki ga mora ta osebnostni in malostni ravs in kavs v kliki na gori in doli narediti, bode neizbrisljiv in bode imel svoje nasledke. To je jasno že iz javkanja v nemškem taborju.

Drug simptom notranje gnjilobe in samega razruševanja nemške stranke je nasvet ministra Glaserja, ki ga je državnemu zboru predložil: naj se porotne sodnije odpravijo. To je strup, ki so ga Nemci v čašo namešali, da bi ga Čehom, Slovencem itd. poklonili. Ali glej, tako slepi tudi vsi ustavoverci niso, da ne bi ob pravem času s strahom opazili, da se lahko role zmené, in da pride drug Hohenwart, ali pa dedinja nemškega liberalizma, babica reakcija, ter nemške klikaše prisili, drugim napravljeno strup — samim izpiti. Skoro večina ustavovernih časopisov spoznava, da je liberalizem tega ministerstva in njegove stranke, najmečeje rečeno, več nego dvomljiv, ako se svoboda tiska, v državnih osnovnih postavah utemeljena, odpravi. Tudi ta čin mora zaupanje v vladu omajati celo tam, kjer ima edino podporo.

Hohenwart je bil v Beču, imel je pri cesarji dolgo avdijenco in je bil potem povabljen k dvorski mizi. Prišel je baje pritožiti se zaradi breztačnega krivičenja, s katerim je Auersperg graški deputaciji svoje prednike dolžil, da so vse zakone gazili. Cesar in dvorski krogi so morali biti nevoljni in gotovo je Auersperg moral zagovarjati se. Kakor „Wanderer“ poroča storil je to tako, da je tajil vse kar so njegovi časniki o tem pripovedovali. Da mu pa zrak ni ugoden, to se vidi iz njegovega žuganja v ustavnem odboru, da bode odstopil.

Vse kaže, da naši protivniki že težko dišejo. To so znamenja, kakor smo jih imeli priliko opazovati pred padom Giskra-Herbst, Potočkoga in Beusta, samo da se zdaj bolezen prikazuje v taki moči, da smemo pričakovati, ka se zdaj ob tla vrženo nemško-„liberalno“ gospodstvo nikdar več ne bode moglo zopet okrevati.

Narodno delovanje.

III.

Časnikarstvo je med izobraženimi ali vsaj budnimi narodi velika moč, koja vodi duševni na predek in s tem tudi pospešuje blagostanje narodov. Poglejmo, kako se je pri Slovencih razvilo in kaj imamo od njega še pričakovati. — Leta 1843. so začele „Novice“ izhajati in z veseljem so jih sprejeli in izdatno podpirali posebno tudi Slovenci na Štajerskem, Koroškem in Primorskem in bile so do 1848. leta edino glasilo cele Slovenije. Leta 1848. začne izhajati prvi večji politični list „Slovenija“ v slovenskem središču in spet najde duševne in gmotne podpore v vseh slovenskih pokrajinah, ker je vsako živo potrebo čutil, razen obče-slovenskega tednika, kar so „Novice“ vedno ostale, še imeti za razne in važne politične zadeve večji list, da se vedno bolj in bolj oklene slovensko razumništvo (inteligencija) narodne ideje in da se zaveđa svoje skupnosti, brez ktere ni narodnega živobitja. Vendar desetletje od 1850 do 1860 ni bilo ugodno političnemu razvoju in tako so spet nehali vsi drugi politični časniki tiste dobe; samo „Novice“, so podpirane od vseh Slovencev tudi tisto duhomorno dobo preživele. Oživljena ustavna doba zopet zbudi več političnih časnikov na Slovenskem, ki so lepo in nadeje polno razvijali ideje novega časa, dokler tudi „Slovenec“ in „Naprejek“ konec ne vzameta, ker nobeden ni našel tiste skupne podpore vseh Slovencev, ktero sta si zaslužila bila. Izemil se je bil škodljivi partikularizem, kteri je od sumnjičenja in zavisti živel in na veliko škodo slovenskega naroda vsak vzvišenejši vzlet zadrževal. Časnikarska enostranost je postala tolika, da nikdo ni mogel pomisliti na nov večji političen časnik v naravnem slovenskem središču, v beli Ljubljani in vsled tega sklone mala množica žrtvoljubnih Slovencev izdajati leta 1868 v Mariboru večji političen list „Slovenski Narod“ trikrat na teden. Na začudenje vsakega prijatelja Slovencev se je ponavljala prikazen, da je tudi ta list, ako se izvzamejo naši osamljeni in oslavljeni bratje na Koroškem, naj manje podpore našel med Slovenci na Kranjskem, akoravno je teh do 450.000 in akoravno ta list nikdar ni zatajil svoje vseslovenske naloge. Politične homatije zadnjih let so vendar že leta 1870 predramile slovenske razumnike in na predlog dra. Razlaga je bil celo klub slovenskih deželnih poslancev na Kranjskem soglasno izrekel, da se naj preseli „Slovenski Narod“ v Ljubljano, kjer ima izhajati največji slovenski politični časnik, ako se hoče izdatniše delovati na korist vseh Slovencev, kterih duševno in po zemljepisni legi tudi naravno središče je Ljubljana. Dotični dogovori so se vlekli dve leti, ker so naši bratje na Štajerskem, kterih je tudi čez 400.000, bali se lastnega oslavljenja. Med tem je bilo naraslo število naročnikov in poprej le z rodoljubnimi žrtvami se vzdržavajoči časnik je že stal na lastnih nogah, ko sklone znatno število veljavnih slovenskih rodoljubov vseh dežel leta 1871, ustanoviti „narodno tiskarno“ v Ljubljani, tu prikupiti tiskarno v Mariboru z založništvom „Slovenskega Naroda“ vred, in ta časnik preseliti v srce Slovenije, da od ondot pošilja svoje budivne glase po vseh slovenskih pokrajinah narodu na

srečo in čast. Sedaj ima več ko še enkrat toliko naročnikov kakor nekda in med temi še je vendar razmerno spet naj manje iz kranjske vojvodine. To se bode vendar od leta do leta na bolje obrnilo, ker bodo tudi kranjski Slovenci sprevideli, da pride na njih vrsta, kadar pogoltno tujinstvo slovenske Primorce, Korošce in Štajerce, ker še bodo vsi Slovenci skupaj težko borbo prestati imeli s tujimi omikami sosednih narodov, da torej posameznim oddelkom še pomisliti ni na izdatno duševno samostalnost. To prepričanje bode v kratkem prešinilo mlado in staro, in vsi stanovi bodo složno delovali za napredek svojega naroda, kteri je zdrav na duhu in na telesu, in kteri ima vse potrebne lastnosti za živobitje, ker ima svoje hrvatske in srbske brate za zaslonbo in ki ima nalogo, varovati dragi biser Avstrije, jadransko morje.

Iz globočine vnetih slovenskih sre torej pozdravljamo preselitev „Slovenskega Naroda“ v središče vseh Slovencev, kteri bode našel zadosti duševne in materijalne podpore, kadar se odstranijo umetno nastavljene zapreke. *) S časoma naj izhaja vsak dan. „Novice“ pa naj ostanejo obče-slovenski tednik še zanaprej; v postranskih deželah pa naj razpravljajo drugi slovenski tedniki domače potrebe in zadeve.

Ljubljana je glavno slovensko mesto in vsi Slovenci imajo enako pravico do nje; tam se naj osredotočijo umi in vede, ki bodo svoje žare razlivale po vseh pokrajinah in narod naš bode hvalen spominjal se začetnikov boljše, lepše in srečnejše prihodnosti. V to ime torej Bog pomozil!

Občni zbor „Slov. Matice“ v Ljubljani.

(Konec.)

G. dr. J. Bleiweis blizu tako-le govori: G. tajnik je ravno kar poročal zaradi tiskarne, za ktero ima „Matica“ že dovoljenje. Konkurencija je geslo vsega obrtniškega delovanja; v tem oziru tedaj v obrtnijah nobene narodnosti ne priznavam in tudi pri tiskarnah ne, ktere so samo obrtniška podjetja. Dobro, da so se nekteri naši, ki mislijo tiskarno v Ljubljani napraviti; pa „Matica“ ravno tako lahko to obrtnijo začinja in bode s svojo tiskarno gotovo dobro izhajala. Ljubljana ima sicer 4 tiskarne, pa te ne zadostujejo in nikakor ne morejo opravljati vsa jim naročena dela, tako, da stenografična sporočila poslednjega deželnega zbora še zdaj niso tiskana. Naj torej „Matica“ po izgledu društva „sv. Mohorja“ si omisli svojo tiskarno, ne gledé na to, da tudi nekteri drugi nameravajo tiskarno v Ljubljani napraviti. Naslov: „narodna tiskarna“ je prazna beseda, ker tiskarne vse tiskajo. Naj se torej „Matica“ ne da vzdržati z ozirom na to, da se od druge strani ustanovlja „narodna tiskarna“, tudi še svojo lastno ustanoviti, kajti živele konkurencija!

G. dr. Bleiweis potem nasvetuje:

Slavni zbor naj sklone: Odboru „Matice“ se nalaga, da on poizveduje vseh tiskarne društva „sv. Mohorja“ v Celoven, da na tanko preudarja

*) Sicer je že iz tega stavka jasno, vendar se nam zdi treba še posebno povedati, ka ta članek ni v uredništvu pisan, da nam naši mnogi kritiki ne očitajo, ka „divjaki“ Slov. Naroda (ta izraz je vzét iz Knjige „Novic“ str. 58) sam sebe pozdravlja. Uredn.

pomislike, o katerih je govoril g. tajnik in da poroča v prihodnji seji občenega zbora.

G. J. Gorup iz Trsta poprime besedo: „Ako gledamo na premoženje „Matice“, vidimo na prvi mah, da Matici brez velike izgube na svojem imetku ni mogoče napraviti si lastno tiskarno. Iz sklepa računa za pretečeno leto se vidi, da ima Matica v gotovini 5412 fr., v obligacijah 35.800 fr. Morale bi se torej obligacije prodati in dohodki „Matice“ bi se za obresti teh obligacij zmanjšale; ali bi tisk toliko ceneje bil, je dvomljivo.“ Iz kupčijskega in obrtnijskega ozira bi tedaj g. Gorup moral nasprotovati napravi lastne tiskarne „Matice“.

G. dr. J. Vošnjak: „Zoper nasvet, kakoršnega je stavljaj g. dr. Bleiweis nimam nič omeniti, ker je po njem le neka želja občenega zbora izrečena, pač pa moram povedati svoje pomisleke proti razlogom, s katerimi je g. dr. Bleiweis svoj nasvet podpiral. On je omenil, da mislijo nekteri ustanoviti „narodno tiskarno“ v Ljubljani; to je resnica; a naslov: naroden, vsaj pri tem obrtniškem povzetju ni prazna beseda, ti „nekteri“ so vsi skozi najpoštenjši rodoljubi, katerim ni toliko na velikem dobičku, ampak v prvi vrsti samo na tem ležeče, da po razširjanju tiskovin, knjig in časnikov se množi omika med slovenskim ljudstvom. Konkurencija je res geslo vsega obrtnijskega delovanja, pa „Matica“ ni obrtnijsko, ono je le učeno društvo in bi popolnem zgrešila svoj namen, ko bi se spuščala v kupčijske spekulacije. Društvo „sv. Mohorja“ se ne da lesem primeriti; ono tiska na leto za 16.000 fr. tiskovin, ima tedaj dosti posla za lastno tiskarno, če tudi nima drugega dela; „Matica“ tiska le za 4000 fr. na leto, in tekoče leto morebiti še ne za 1000 fr., ker se morati dve knjigi v Pragi tiskati. Maticina tiskarna bi morala tedaj si iskati drugega dela, in dvomim, da bi pri konkurenciji založenemu kapitalu primerne obresti donašala. Še drug imeniten razložek je med društvom sv. Mohorja in „Matico“. Mohorjevo društvo je smelo svojo glavnico založiti v tiskarno, ker je število letnikov tako ogromno, da se vsi stroški iz doneskov letnikov poplačajo; vendar so od odbora vsi dosmrtni udje poprašani bili, ali privolijo v napravo tiskarne Maticina glavnica se je stekala večjidel iz vplačil ustanovnikov, kateri pa niso vložili svoj denar, da bi se z njim delala obrtnija, od ktere še gotovo ni, da bi donasale obresti. Matica ima le 1400 letnikov, po katerih se še polovica letnih stroškov ne povrne. Pred vsem bi tedaj morali vprašani biti ustanovniki, katerim edino gre odločilna beseda. Da bi pa ustanovniki v to rabo svojih vložnin privolili, jako dvomim. Toliko zoper razloge g. dr. Bleiweis-a, zoper nasvet sam na sebi pa nič nimam.“

Ker se nikdo več ne oglasi k besedi, sklene predsednik debato in da nasvet g. dr. Bleiweis-a na glasovanje, akoravno formalno se bi ne smelo glasovati v tej skupščini o tem predlogu, ker po pravilih morajo vsi nasveti se skupščini predložiti le po odboru.

Nasvet g. dr. Bleiweis-a je bil sprejet.

Potem prebere g. denarničar dr. Zupanec račun za preteklo in proračun za prihodnje leto; za pregledavalce računa se volijo gg. Kremžar, drd. Gutman in Hohn.

Pri volitvi 10 odbornikov se odda 840 glasov. Za skrutiniranje voli g. predsednik petero udov. Izvoljeni so v odbor gg. Cigale z 830, prof. Šolar in Pleteršnik z 829, prof. Žakelj z 823. Einspieler z 725, dr. Costa z 712, prof. Marn z 708, Lesar z 707, Praprotnik z 704, Grabrijan z 703 glasovi. Razen teh so dobili g. dr. Zarnik 137, dr. Menginger 136, dr. Samec 123, dr. Geršak 115 in Jos. Ogrinc 114 glasov.

Ker ni nobenega predmeta več na dnevnem redu, sklene predsednik sejo, pri kateri je bilo nazočih 40 duhovenskih in 15 posvetnih udov.

Domače in slovanske novosti.

— Česki „Pokrok“ razlaga v članku „Se-

verni slovanski Ogri,“ da so Magjari samo zaradi tega sovražniki Čehov, ker se boje svojih Slovkov, in samo zaradi tega prijatelji Poljakov, ker se boje svojih Rusinov. „Magjari — pravi P. — igrajo nasproti Slovanom, vsem Slovanom, brez izjema „va banque“, igro odvažno na život in na smrt, oni nečejo našega neprijateljstva, oni ne verujejo na prijateljstvo katerega izmed nas, oni hočejo vladati, sami vladati na vzhodu ali pa poginiti, to je odvažni salto mortale tega zares z azijsko-turškim fatalizmom nadutega ljudstva. No, na tako vsake civilizacijske misli prosto politiko je samo en odgovor: oko za oko, zob za zob. Nasproti občenemu sovraštvu proti vsem Slovanom je ozka zveza vseh Slovanov, vzajemna podpora slabih po močnejših. Ako bode pri prihodnjih volitvah (na Ogerskem) severo-ogersko Slovanstvo stalo tam, kjer je dozdej, pa se zastoj bijemo na prsi, da mnogo deklamujemo o „ideji slovanski, praktično pa jej ne umemo pomagati na noge.“

— Kako se misel vseslovanstva tudi med Srbi budi, dokazuje članek dobro uredovanega srbskega lista „Pančevca“, ki si z veseljem prisvaja misel o slovanskem kongresu, kakor so ga sprožili Čehi. „Kolika sreča bi bila, pravi, da bi se bili Slovani tudi do zdaj več za sebe brigali, da bi se bili večkrat shajali in o svojih stvarih dogovarjali.“ „P.“ meni da ne samo eden, ampak več slovanskih kongresov bi se moralo ustanoviti in ponavljati, da slovanska stvar zmaga. Najbolje bi bilo, da se sestane ta kongres v Belemgradu, ker to mesto je prestolnica ene slovanske države, ktera bode ponosna, ako more pozdraviti slovanske goste v svoji sredi. Beograd je centrum južnega slovanstva in ako se kongres v njem snide, preneslo se bode slovansko gibanje na jug, ki ga bode z znano svojo ognjenostjo prijel in razširil.“ — Ali ne samo neodvisno srbsko časopisje, tudi organ srbske vlade „Jedinstvo“ odobruje misel slovanskega kongresa, kakor so ga Čehi nasvečevali, in pravi, da bi se po slovanskem kongresu morebiti doseglo, da bi v Avstriji ne bilo več českega, polskega, slovenskega, hrvatskega, srbskega, slovaškega in rusinskega vprašanja, temveč bilo bi samo eno „slovansko vprašanje,“ Slovani bi vzajemno korakali do svobode.

Dopisi.

Iz Maribora, 19. februarja. [Izv. dop.] (O vinorejski šoli v Mariboru) sta pisala protivno „Slov. Gospodar“ ino „Novice“, kar se mora prav obžalovati. Ta šola je kakor nalašč za nas Slovence, če se je lotimo, ino jo hitro napolnimo s našim zarodom. Če pa hočemo čakati, vrinoli se nam bodo sami Nemci noter, ino le tako se utegne zgoditi, da Slovenci ne dobimo nič haska od nje.

Adjunkt Kalman, ki uči v tej šoli, je rojen na Kranjskem ino zna dobro slovenski. Prva dva učenca ki sta se oglasila bila sta: Nemec iz Lipniškega, Slovenec iz ormuškega okraja. Nemcu ni obveljalo, ker se je bil premalo naučil v mladosti, Slovenec pa, bistra glava, je bil sprejet, akoravno ni znal nemški govoriti. Hitite zatorej mladenči!

Iz Ljubljane, 15. februarja. [Izv. dop.] Kratko vladanje viteza Karnevala je končano, saj je tudi že skrajni čas, kajti zadnji dnevi so nam veleznogo prizadeli. Veselica je drvila veselico in zdelo se je skoro, kakor bi vsakternik hotel popiti razkošno kupico radosti do dna. Zlasti pa se je v tem oziru odlikoval zadnji dan, pustni torek. Nemčurski „korso“ se je sicer jako slabo obnesel, bilo je samo 20 voz in konfeti so bili le redki, gledišče ne posebno obiskovano, a maskarada v čitalnici bila je sijajna ter je zopet obnovila svojo prejšnjo slavo. V prav primerno kinčanej dvorani se je združilo okolo 400 ljudi, kateri so se sešli z namenom, da zadnje trenutke predpusta preživé kolikor mogoče prijetno, tako vsaj razumevamo napis pred vhodom „tabor modrijanov“. Vstopnice niso bile tako srečno izdelane, kakor lani, čemur

je pa edini vzrok le gosp. Farský v Pragi, ki ni imel potrebnega časa jih narediti, a bile so lično dasi v prevelikej obliki izdelane. Kazale so zatem neli obraz bele Ljubljane, katerega kot žarki obdajajo 13 imen ustavovernih deklarantov. Ob robu pa se bere napis: „Ta red dobi, kdor nori, je Slovenec, ustavoverec, konstitucionaliec, nič, ali Nemec.“ Društvo kinčano s tacimi vstopnicami bilo je v istini izborno, odlično, a da smo popolnem objektivni, radi priznavamo, da je krasni spol močno nadkrilil možkega. Bilo je toliko in tako krasnih ženskih prikazen, da bi bilo v istini težko, med njimi biti Paris, razsojevalec. Zastopani so bili vsi narodi brez izjeme in tako izvrstno, da bi ne dohili lahko bolj ljubih zastopnic. Med možaki pa nam je bil najbolj po godu Črnogorec, v originalnej opravi, za njim srednjeveški plemič, Angličan i. t. d. Omenjati moramo tudi Tiroleec, Poljakov, Slovenev in drugih, kateri so bili glavne podobe pri velikem obhodu, kateri je štel 125 mask. Ples je bil živahen, zabava občna, užitka v izobilji za ušesa in oči, ni čudo tedaj, da je ta veselica še vsakemu v spominu, da je trajala v pozno jutro, in da se je ceteris paribus en miniature ponavljala še pepelnično sredo. — Da svojim referatom nisem preobširen, lahko predrzno rečem, da enake veselice, kakoršna je maskarada v čitalnici, nemškutarji ne zmorejo, ako se tudi na glavo postavijo, v katerem položju jih sicer že dolgo opazujemo.

Iz Zagreba, 18. febr. [Izv. dop.] Zaupnico zagrebških Slovencev dru. Razlagu kritikovali so časopisi še prej, nego so vedeli: kako se glasi, in kaj je bilo njej povod. „Novice“ in „Tagblatt“ sta izduhala, da so zagrebški Slovenci zavoljo tega Razlagu zaupnico poslali, ker je Razlag baje nekega dra. Keesbacherja, v službi na ljubljanskej bolnici, pod svojo obrambo vzel. Kdo bi se bil to kedaj mislil, da bodeta „Novice“ in „Tagblatt“ enkrat še v eni ter isti rog trobila! — Ker so meni zadeve glede zaupnice dobro poznane, držim si za dopisateljno dolžnost, ktero o njej reči in namere zagrebških Slovencev, katerim so „Novice“ zavoljo zaupnice celo nemškutarstvo na vrat obesile, opravdati.

Od kar Sotla ni več deželna, ampak državna meja, stoje zagrebški Slovenci glede političnega gibanja slovenskega naroda, zlasti pa glede ljubljanskih osebnih razmer, na celo neutralnih tleh: njim je vse eno, ali je na ljubljanskej bolnišnici dr. Keesbacher ali dr. Karol Bleiweis ali makar kdor si bodi drugi za primarja ali za sekundarja. Stojeci izven onega kolobarja, v katerem se na Slovenskem politične stranke terejo in gonijo, prisvajajo si vsaj to, da njih sod o političnem življenju slovenskega naroda ni okaljen po onih strastih in trpkostih, ki jih nasprotnne stranke v javnosti druga na drugo bruhajo. Povod zaupnici ni bil ne dr. Keesbacher ne dr. Karol Bleiweis ampak to, ker so zagrebški Slovenci videli, da se v Ljubljani proti Razlagu, ki ga celi slovenski svet kot neokaljenega javnega značaja pozna, skrito in očitno ruje in intriguje; ker so videli da se njegovo rodoljubje sumniči, da se on javno za nemškutarja proglasuje ter da se mu kot „štajerskemu“ Slovenceu „kranjsko domačinstvo“ nasproti stavlja. Zagrebškim Slovincem ni za osebe, ampak za načela, in špeciijelno glede zaupnice za ono načelo, da se v mejah Slovenije ne izleže spak „kranjskega domačinstva.“ Razgovetneje in jasneje se povod zaupnici pač ne da povedati. Če je v Ljubljani res neka svojbina, ki hoče „kranjsko domačinstvo“ kultivirati, potem smo s slovenstvom pri kraji, sicer so pa narodje še zmerom dolže živeli, nego poedine svojbine, in to je tolažilo, da bo tudi slovenski narod ljubljansko svojbino z njenim „kranjskim domačinstvom“ preživel.

„Novice“ vedo pripovedati, da je zaupnico samo „nekoliko“ zagrebških Slovencev podpisalo. Od kodi „Novice“ vedo, da jih je samo „nekoliko“ podpisanih?! V izrazu „nekoliko“ je troje zadržano: laž, zloba in strup. „Novice“ so v vseh svojih polemikah, zlasti pa v onih, kjer gre za

materijalno korist poedinih članov njih svojbine, zlobne in strupene. Da se bodo „Novice“ še bolj razkuštravile, jim povem, da so najodličnejši Hrvat — in besedo najodličnejši še posebe naglasujem — svoje podpise na zaupnico nudili. Zagrebški Slovenci pa njih želji zato niso mogli ustreči, ker so zaupnico kot celo domačo zadevo smatrali. — „Novice“ nadalje pravijo, da je bila zaupnica „neoportun.“ Neoportun je bila zaupnica za ljubljanske politikarje „kranjskega domačinstva“ za dra. Razlaga pa gotovo ne. Světe, ki jih „Novice“ zagrebškim Slovencem dajejo, niti ni vredno spominjati.

Če „Novice“ v zaupnici na dra. Razlaga vide in čute nezaupnico za njih svojbino, kaj je to zagrebškim Slovence mar! — Ljubljanska svojbina do seh mal v politiki še nikoli ni na višjo stopinjo splezala, nego na osebno ravnanje, v katerem se lasje pulijo in zobje izbijajo. V tej neplodnej borbi urila in trošila je svoje naj bolje sile.

Svobodomiselnost in javna moraliteta se ne smete v narodnostnem vprašanju topiti, kajti brez svobode in javne pravice se tudi narodnost ne da vzpešno gojiti. Narodje denes ne žive samo o narodnosti, ampak tudi o politični svobodi in državljanske kreposti. Politika sukajoča se okolo svojbinskih koristi, ni več narodna politika. Kdor hoče za svoje rodoljubje še po vrh nagrađen biti, ta ni mož naše vrste. Živel dor. Razlag!

Iz Pulja, 13. febr. [Izvir. dop.] Kakor sem že v svojem zadnjem dopisu omenil, je oni samostanski begün začel na stroške rokodelskega društva svoj naravno-oslovski časopis „Il Pensiero“ izdajati in ž jim pomorstvo psovati in napadati ter je s svojim lahonskim rikom pomorstva iz njegove dosedajne malomarnosti in nedejavnosti predramil, da je tudi ono en časopis z imenom „Neptun“ v živobitje sklicalo, s katerim energično nesramne napade tega — lahonskega privrženca odbija in puljskim mestjanom levite bere in jim njihovo zanemarjenje tega — rimskega mesta očita. Tako je tedaj zaradi enega človeka tolik strašen krik vstal in vnela se je strastna borba med lahonsko-mestjansko in mornarsko-nemško stranko, ki je smeja vredna in se vedno okrog enega vprašanja suče, katero je pomorska stranka pri prvi izdaji svojega organa „Neptuna“ navrgla: „Kaj bi bilo iz Pulja, ako pomorstva nebi bilo?“ In puljski Lahoni se jako srde, da jim je pomorstvo na oči povedalo, „da bi morali kamenje jesti, če bi mornarstva ne bilo, katero jih ohranjuje in jim zaslužek daje.“ — Strašno zapuščeno je našlo avstrijsko pomorstvo to doslej nepomenljivo mestice in z velikim trdom si je v njem vsaj nekoliko ugodno prebivališče napravilo ter vse grozne bolezni premagalo, katere so poprej tukaj neusmiljeno razsajale in ki so iz prevelike nesnage, zanemarjenosti in mnogih močvirjev izvirale, a med tem ko je mornarstvo marljivo delalo, to revno puščavo v mičen vrt spremenilo in Pulj z vodo, z dravim zrakom in z družimi ljudemilimi, blagonosnimi naredbami preskrbelo, na tak način telesno in duševno blagostanje teh bornih ribarjev povzdignilo ter jim še celo svečavo s plinom zapalilo, katero so osupjeni — občudovali, so ti lahonski lenuhi roke križem držali, pijančevali in brozskrbno po njihovih gnjusnih ulicah postopali, v njihovih smrdljivih berlogih tičali ter si tudi oni, kakor vsi Lahi „il dolce far niente“ za geslo izvolili. Sedaj pa one, ki so jih v njihovi lenobi pačili in jim njihovo mesto — se ve da bolj za svojo korist, — olepšali, za sitne usiljence smatrajo in neumno, zaslepljeno ljudstvo proti jim ščujejo.

Politični razgled.

Ker v Avstriji zdaj Prusi vladajo, kateri so v lanjskih gaštanjskih dogovorih pripravili pad avstrijskega ministerstva Hohenwartovega, naravno je da se mešajo tudi v naše notranje zadeve. Tako daje Bismarkova „Norddeutsche Allgemeine“ pruski ekspozituri na Dunaji svet, naj Poljakom ne dovolijo njih terjatev, kajti — pravi:

„od strani nemških mož (v Avstriji) bi se napak razumljali lastni (nemški) narodni interesi, ko bi ti nemški možje sami pomagali, oddati dobičke, kateri so že dve sto let ponos Nemčije in utelesenje naše kulturno zgodovinske misije.“ To je jasno. Bismark našim Nemcem svetuje: germanizirajte Slovence (kajti to je nemška misija), ne odnehajte, dokler mi ne pridemo. In avstrijski najvišji krogi pusté te pruske podajače — vladati.

V ustavnem odboru je bila gališka resolucija, ali prav za prav po pododboru pristrižene koncesije Poljakom, na vrsti posvetovanja. Ustavoverske velikosti so pokazale v tej debati, da imajo toliko misli kakor glav. Brestel pravi, da sicer ni za koncesije Poljakom, vendar to kar pododbor pouja, dovoli a več pičice ne. Giskra je za to, da se direktne volitve vmes vpletajo in se izreče, ka se Galicija še le tačas izloči, kadar bode postava o neposrednem pošiljanju posancev v državni zbor v moč stopila. Mladonemec Pickert pa misli, da so že iz narodnega, posebno nemško-narodnega stališča koncesije Galiciji potrebne. On meni, da je misel nevarna, po kateri bi se imele poljske terjatve samo za to spolniti ker se terjajo, kajti potem bi tudi Slovenci in Čehi imeli enako pravico, posebno Čehi ker silneje terjajo. — Nasproti njemu pa govori Zailner in pravi da je Pickertova misel „nevarna“, po kateri bi se Galiciji iz narodnega stališča dale koncesije, ker potem bi imeli na podlogi tega stališča tudi Slovenci in Čehi pravico enake koncesije terjati. Drugi so kar naravnost proti vsem dovolitvam. — Poljak Groholski je odgovarjal jako pikro rekši, da poljski poslanci niti niso dolžni ustavovercem dokazovati posebnosti Galicije; da deželni zbor gališki ni nikdar zgodovinske pravice poudarjal, da je popolnoma dovolj, ako je gališki deželni zbor zahteval pravice, katere neče iz milosti, temuč jih zahteva. Da so se terjatve stavile to je že dokaz da so potrebne. — Torej povsod vidimo samo zamotovanje in zmešnjavo.

„Pokrok“ je razglasil pismo nekega obrista na vojno ministerstvo, v katerem prvi toži, da so neki podoficirji tako strašno pregrešili se, da slovanske novine bero in z ljudmi federalističnega mišljenja govore.

Hrvatski ban Bedeković je torej odpuščen in je dobil za svoje zasluge orden železne krone. Baron Rauch je vzel organizacijo magjaronov v roke in bode vodil njih agitacijo pri volitvah.

V ogerskem zboru je vprašanje o ustanovljenji ogerske narodne banke na dnevnem redu. Levica hoče to ustanovljenje, da bi se Magjari odločili od dunajske avstrijske nacionalne banke. Deakovci pravijo, da so sicer tudi za ogersko banko, ali da se je treba prej z dunajsko banko nagoditi in valuta pripraviti.

Iz Francoskega poročja telegraf, da vlada velik strah pred Bonapartisti in njih skrivnim rovanjem. Pri pogrebu Conti-ja, bivšega Napoleonevega tajnika, je napravilo kakih 500 oseb demonstracijo za prognanega sedanskega viteza. — Pri vsem tem niti narodna skupščina v Versaillesu niti Thiers ničesa ne store, da bi se večni negotovosti konec storil.

Razne stvari.

* (Zavarovalna banka „Slovenija“.) Po sporočilu „Novic“ je upravni odbor te banke, katere predsednik je g. knez Salm, podpredsednik g. dr. E. Costa in glavni vodja pl. Treuenstein, 13. t. m. imel v Ljubljani sejo, pri kateri je sklenil 3000 delnic izdavat po 85 gld., na katere se vplača 40 procentov. Ako se delnice te banke vsaj po večjem številu spečajo v narodnih krogih, potem doseže ta banka svoj namen, kot narodno podjetje; ako bi se pa delnice izdale po kakem sindikatu na dunajski borski, izgubi banka svoj pomen za Slovence, ker bi potem prihodnji upravni odbor bil gotovo nemško-židovsk in dobiček bi šel izven slovenske dežele. — Pri tej priložnosti se predrzemo „Novice“ opominjati na dve ra-

čunski napaki, kateri so zakrivil v svoji kratki opazki o „Sloveniji“. Če se delnice izdajo po kursu 85 gld. in se 40 procentov vplača, potem se mora na vsako delnico, katere se glase na 200 gld., vplačati 68 gld. in ne 68 gld. 40 kr., kakor „Novice“ računajo. Dalje če se od 100 gld. nominalne vrednosti 5 procentov obresti plačuje, potem nosijo delnice, na katere se le 85 gld. vplača, 5.88 % obresti in ne 6.5 %, kakor „Novice“ računajo. Irren ist menschlich; tudi „Novice“ niso nezmotljive. — Kar se tiče „Slovenije“, se nam poroča, da je g. dr. Zarnik se odpovedal odborništvu, tedaj tudi direktorijatu, v katerega je njega upravni odbor v poslednji seji bil izvolil.

* (Upravni odbor „Narodne tiskarnice“) volil je g. dr. J. Vošnjaka za tajnika, g. Graselija, hišnega posestnika v Ljubljani, pa za denarničarja.

* (Za nabiranje darov) za stradajoče na Dolenjskem in Notranjskem se bo sestavil v Ljubljani večji osrednji odbor, ki bode po vsem Slovenskem darove pobiral ter zato skrbel, da se tisti podpirajo, ki so res ubožni in ki jim žuga lakota.

* („Poezija Slavjan.“) To je ruska knjiga, ki je ravno na svetlo prišla, izdana po Nikolaji Vasiljeviču Gerbelju, znanemu predstavljavcu Schillerja, Shakespeara in Lord Byrona na rusko. V enem obziru je to delo veselo znamenje, namreč v tem, da se Rusi upoznavaajo s slovansko literaturo in s tem s „panslavizmom.“ Ali kakor knjiga kaže, se je Rus Gerbelj premalo podučil o poeziji Slovanov. Drugi Slovani so v tej obširni antologiji še precej dobro zastopani. Vrag pa vedi kdo je Gerbelja o slovanski literaturi podučil, kajti med pesniki ima (razen Levstika in Preširna) samo starejše pesnike in pesmotvore manje vrednosti. Poleg tega imeauje našo literaturo še — „korutansko“! Kritični spis pred slovanskimi pesmami je pisan od nekovega Budilovića tako površno in suhoparno, kakor oni naši profesorji slovenščine uče, ki menijo, da so slovanskim učencem ljubezen do materinščine vcepili in slovansko literarno zgodovino razložili, ako jim pedantično v glavo zabijajo, koliko strani ima in katerega leta je izdana kaka Kastelčeva molitvena knjiga.

* (Pravda zaradi volilnega shoda v Novi vasi,) pri kateri so nemškutarji vsled jalovega govora državnega pravdnika in odtegnjenja besede dr. Srncu, tako milo sojeni bili, bode našla sestro. Lani so v Kindbergu na gornjem Štajerskem kmetje razpodili ustavoverce, ki so se v pogovor sešli in sedaj hoče sodnija v Leobnu proti nekemu kaplanu preiskavo začeti rekoč, da je on kmete proti liberalcem našantal. Gotovo bode pri tej pravdi državni pravdnik poglavje o pričetništvu bolje preštudiral, ko celjski, kateri se je ogibal razvijati to stvar.

* (Poseben manever) poskušajo sedaj iz Nemčije importirani vseučilišni profesorji podredjene vednostne veljave. Vsak dan namreč prinese kak ustavoveren list novico, da je ta ali oni profesor (včasitaka človečeta, katera na vseučiliških komaj poznajo) na novoustanovljeno univerzo v Strassburgu povabljen. Na to pristavi list da bi bilo silno škoda zanj itd. Tak manever je insceniral tudi glasoviti Oskar Schmidt v Gradcu s „Tagesposto“. Vse to se godi samo iz špekulacije na višjo plačo. Takim špekulacijam je čas ugoden, kajti sedanja ministra Unger in Glaser sta pod Giskro z uspehom skusila podobne stvari in gotovo bodeta tudi svojim kolegom rada pomagala do kakih naslovov in do nekolikih tisočev več. Avstrijsko ljudstvo pa naj plačuje take sleparje, ki mu mladež pačijo, more v njej avstrijsko domoljubje, kaze vednost in še zato visoke plače uživajo.

* (Rojanska čitalnica) napravi v nedeljo 25. t. m. hesedo s tombolo; uljudno se vabijo vsi čestiti udje. Isti dan bo odborova seja, pri kateri se bo med drugimi rečmi ustanovil pevski zbor. Blagovolijo naj se udeležiti vsi tisti gospodje, kateri se hočejo peti učiti.

